

Blíží se volby do Akademického senátu FF UK

Zveřejňujeme rozhovor s doc. Vojtěchem Kolmanem a Mgr. Martinou Vokáčovou k volbám do Akademického senátu FF UK, které proběhnou elektronicky ve dnech 21.–23. dubna 2020. (Podrobnosti o volbách na stránkách AS FF UK.) Za obsah rozhovoru odpovídají tázaní z titulu svých funkcí předsedy (doc. Kolman) a místopředsedkyně (Mgr. Vokáčová) volební komise.

Jsem student, o interním dění na fakultě nemám velký přehled a doposud jsem se voleb neúčastnil. Proč bych měl přijít k volbám do AS? Co může můj volební hlas změnit?

MV: Důvodů je celá řada, ale třeba už jen proto, abyste se zbavili frustrace z voleb celorepublikových – zatímco na Hradě pravděpodobně nesedí váš preferovaný kandidát a vaše oblíbená strana se do sněmovny nedostane, byť jí svůj hlas odevzdáváte pravidelně, při volbách do akademického senátu můžete skutečně rozhodnout. V minulých volbách například ke zvolení do studentské kurie stačilo 267 až 343 hlasů (a 265 už bylo málo), studentů s možností volit je přitom přes pět tisíc. Je tedy velká šance, že ten, pro koho budete hlasovat, se do senátu dostane, a ten, kdo se do senátu dostane, bude volit příštího děkana.

VK: To je taková úvaha v žánru „můžu, tedy musím“. Ale asi jde říct, že univerzita může být pro člověka vlastně první společenství, které ho bere vážně a ve velké míře rovnoprávně. Často přirozeně jen formálně, jak to odráží zrádné oslovení „kolego“, které je skrytě asymetrické a příležitostně blahosklonné. Ale aby to nebylo jen formálně, je k tomu něco třeba dělat. Žádná společnost, ani univerzitní, nemůže fungovat jen na bázi altruistů a sociopatů, což jsou pak vlastně fúzující skupiny. Tedy nějakou formou by se měl

zapojit každý, právě proto, že může.

Proč fakulta senát potřebuje? Můžete představit jeho nejdůležitější funkce?

MV: Senát by měl pomáhat a chránit. Měl by sledovat, zda fakulta jako celek dává nějaký smysl, a zároveň sloužit jako bezpečná platforma k diskuzi, pokud někomu smysl dávat přestane. Akademický senát je samosprávný orgán s poměrně vysokými pravomocemi. Jejich reprezentativní přehled najdete na stránkách fakulty, kde se můžete nechat odkázat i k jejich kompletnímu výčtu.

VK: Tak je to zastupitelský orgán jako řada jiných, čímž je dána jeho obecná funkce a pevné postavení v akademické samosprávě. Přikládat mu nějaké osobitě kouzelné vlastnosti je zbytečné, už proto, že je to orgán kolektivní, a ten nutně osobitost ztrácí, což mu ale zase umožňuje chovat se alespoň v delším horizontu rozumně, tedy ve smyslu vyvažování nějakých excesů.

Senát může oslovit jakýkoli člen akademické obce. V jakých záležitostech se na něj může obracet?

MV: Jednací řád AS FF předepisuje formální aspekty podání podnětu, obsahové nikoli. Na předsednictvo senátu se tedy můžete obrátit v zásadě v jakékoli záležitosti. Obecně se asi dá říct, že se to nejčastěji děje v případě pocitování nějakého bezpráví způsobeného fakultou, ať už si pod pojmem fakulta představíme jakékoli členy akademické obce nebo její zaměstnance. Poslední podněty tohoto typu byly ve věci vyjadřování tiskového mluvčího na sociálních sítích a to, že se na nás obrátila i studentka dotčená onou facebookovou výměnou, rozhodně nebylo nic divného. Od toho tu senát je.

VK: Tak v čemkoli, co se nedaří řešit standardními cestami, často proto, že nejsou nastaveny ideálně a je záhodno je změnit, nebo to svojí závažností nějak přesahuje zaběhlé administrativní postupy. To přirozeně závisí taky na situaci a

kultuře daného prostředí. Např. proběhlé plagiátorské aféry jsou asi dobrý příklad něčeho, co by normálně, řekněme v Německu, bylo na základě věrohodného podání vyřešeno během pěti minut, už jednoznačným postojem odborné veřejnosti. U nás to vypadá, že kolem toho musí div ne zasedat vláda, aby exaktně vyjasnila, co znamená opisovat, a místo podstaty věci se vážně řeší otázka, proč někdo nějaký podnět vůbec podal. V takovémto prostředí jsou pak kolektivní orgány k nezaplacení, ne proto, že by byly nějak chytřejší, ale že udržují prostor, v němž se jde o dané věci alespoň nějak rozumně bavit.

Koho je možné volit? Existuje ucelený přehled kandidátů a jejich agend, který si studenti a pedagogové mohou projít?

MV: Přehled všech kandidátů včetně jejich krátkého představení ve formě medailonku najdete na stránkách fakulty. Do studentské kurie můžete volit 15 kandidátů. Případná adresná doporučení, koho volit, byste měli ignorovat, zvláště jsou-li nevyžádaná, a korigovat je vlastním úsudkem.

Kromě medailonku na fakultním webu bývá zvykem, že se vás kandidáti snaží oslovit na sociálních sítích nebo prostřednictvím vlastní webové stránky nějakým společným programem. To už je docela dost textu a materiálu na to, abyste si mohli udělat obrázek o tom, koho má smysl volit. Kandidáty se zároveň nemusíte bát oslovit a zeptat se jich, co si myslí nebo jak by se chovali v agendě, která zajímá vás.

Obecně je naivní myslet si, že např. volba zástupce vašeho oboru přímo změní váš studijní život k lepšímu nebo že úspěšnějším senátorem bude ten, kdo už má s fakultní politikou nějakou zkušenost. Může, ale taky nemusí, obě tato kritéria jsou sama o sobě podobně nedostatečná jako volba podle sympatií, které ve vás kandidáti vzbudili přiloženou fotografií. Volit byste měli ty kandidáty, kteří vás během kampaně přesvědčí o tom, že jsou kompetentní být dobrými senátory – ty, kterým uvěříte, že dokáží vyhodnotit, jaké věci

jsou podstatné, a z jejichž prezentace bude patrné, že přípravě své vize působení v AS věnovali čas a myšlenky. Od senátorů, kteří budou volit děkana, byste navíc měli vyžadovat to, že se budou rozhodovat na základě debaty argumentů a věnovat důkladnou pozornost studiu všech podkladů.

VK: Agenda asi nějaké zcela pevné omezení nemá, byť je samozřejmě dobré vědět, co člověk může reálně vůbec ovlivnit. Když ale člověk opravdu naplno studuje, učí či bádá, dost dobře to nejde bez povědomí o celku toho, co se na fakultě děje, neděje či by se podle jeho mínění dít mělo či nemělo. Z toho už nějaká vlastní agenda každému přirozeně vyplyne. Ostatně tímhle zájmem o celek se má univerzita, už podle názvu, lišit od čistě profesních škol.

Proč jste se vy osobně rozhodli zapojit do AS? Co vám toto působení doposud dalo?

MV: Působení v AS mi možná spíš víc věcí vzalo. Být studentským senátorem je docela nevděčný úkol a volba děkana není příjemný zážitek. Jako student jste nutně v nevýhodě – nemáte tolik informací o fakultě jako akademický pracovník, většinou nevstupujete do tolika interakcí s vedením fakulty a až na výjimky nejste na fakultě tak dlouho. Pokud se celý tenhle informační deficit budete snažit dohnat, často se budete muset spolehnout na informace zprostředkované někým, kdo stojí hierarchicky nad vámi a sleduje určitý zájem. To je celkem problematické výchozí nastavení a někdy je až bolestné pozorovat, jak si v něm určití aktéři (studenti, akademici i členové vedení) počínají. V AS můžete přijít o iluze i o kamarády. To, co by vám působení v AS naopak dát mohlo, je schopnost lépe třídit informace (na škále ověřitelnosti, vhodnosti i relevance) a podloženěji veřejně vyjadřovat svůj názor.

VK: Já už jsem myslím odpověděl v předchozí otázce. Ale když Martina říká, že člověk může přijít o iluze, je třeba říct, že přijít o iluze je dobré, právě proto, že jsou to iluze.